

Bécs, Kedden, Januárus' 24-dikén, 1826.

Orosz Birodalom.

A' következő Akta is nagyon megérdemli a' figyelmet azon Akták között, melyeket a' Sándor Császár meghalálózásától olta Ujságlevelcinkben kihirdettünk.

Ez Cesarevits Constantin Nagy Hertzegnek egy levele, mellyet ő Varschauból 1825-dikben Dec. 25-dikén irt az Igasság' Ministeréhez, Gyalogság' Generálisához, Hertzeg Lobanow-Rostovskihhez, 's a' melly levél Jan. 3-dikán jött-kí a' Petersburgi Ujságban, c'képpen: — „

„Az Igazgató Szenátusban a' Fő Prokurátori Asztalnál szolgáló Collegialis Tanácsos Niktin, egy Pakétát hozza hozzám Fő Méltóságodtól, a' mellyen illy boríték-írás olvastatik:

„Ő Császári Felségéhez Konstantin Paulovitshez szolló Tudósítás az Igasság' Ministerétől.

„Minthogy én nem gondolom, hogy azon jussal bírjak, hogy ezen Pakétát elfogadhassam, azért, hogy engemet ezen Titulus nem illet: erre nézve azt, ugyan azon Tiszviselő által, ki hozzám hozta, Fő Uraságodhoz vissza küldöm.

„Azon írásból, mellyet én e' hónapnak 15-dik napján a' Birodalom' Tanácsának Elölütőjéhez, Első rangú Valóságos Titkos Tanácsos Hertzeg Lopuchinhez küldöttem, már eddig körülállásosan esmereteseznek kellene Fő Uraságod előtt azon okoknak lenni, mellyek nekem a'

Császári Méltóságnak elfogadását nem engedik. Ehez képpest itt már most tsak röviden újítom-meg még egyszer, hogy, az örökre ditsösséges emlékezetű Sándor Paulovits hűségére lett megesküvéskor, mellyet minden hűséges Orosz alattvalók letettek, és a' melyben egyebek között meghatározott módon mondatik, hogy mindnyájak, valamint Sándor Pawlowits Császárnak, ugy szintén annak is, a' ki arra meg fog határozatni, hogy ő Felsége után a' thronusra lépjen, hűséggel és egyenességgel fognak szolgálni és engedelmességgel fognak hozzá viseltetni; és mint hogy Sándor Pawlowits Császár ő Felségének akaratja szerint, mint ez azon írásokból, mellyek a' Birodalom'-tanácsában felnyitattak, 's a' mellyek, mint hasonló foglatuak az Igazgató Tanátsnál is fenntartanak, Miklos Pawlowits Nagy Hertzeg az, ki az Orosz Birodalom' thronusára határozatott: mind ezekhez képpest az Igazgató Szenátus, mint ezen Törvénynek gondviselő fenntartója, ő Felségének a' ditsösséges és örökre nevezetes emlékezetű Sándor Pawlowits Császárnak Felséges Akaratját, pontosan betölteni tartozott volna, és tartozik betölteni.

„Egyéb eránt midőn én az Igazgató Szenátusnak az ő személyem eránt bizonyított buzgó indulatját tellyes mérték szerint érzem, ehez képpest kércm Fő Méltóságodat, jelentse-meg ezen nagy tiszteletű Tanátsnak eránta viseltető egyenes hajlandóságomat, olly hozzátétellel, hogy

mennél inkább érzem én egy ily jó indulatnak betses voltát, annál inkább kötelességemnek lenni esmerem, azt, hogy az Istenben elnyugodott Felsőnek akarata által megerősített szent Törvény mellett ingadozás nélkül megmaradjak.

„Költ Varschuban 1825-ben, Dec. 20-dik napján. Aláírta: — „

„Konstantin Cesarevits.

(A' felhozott újságban nints feltéve, hogy melly napon indult-meg Tanácsos Nikitin úr Petersburghól Varschau felé).

A' Dec. 26-dikán elé fordúlt történetekre nézve elintéztetett vizsgálódási munka nagy szorgalmatossággal folytattatik. Az e-régre kineveztetett Biztosságnak tagjai ezek: Mihály Nagy Hertzeg; a' Hadiminister; s Kutusoff; Lewaschoff és Benkendorff General-Adjutánsok; továbbá Szárny-Adjutáns Oberst Adlerberg, és Törvényes-ember Bucharow.

A' szakadatlanul folyó és eddig tételett vizsgálódások már megmutatták azt meghatározott módon, hogy kik légyenek ezen régtől fogva homályban főzetett Öszszezcsükvésnek gerjesztői, kik közzül a' már eddig elfogattatknak neveik itt következnek: — „

„Rileoff, Újságíró; Someff, Tisztviselő; Gorski, hajdani All-Kormányozó; Kachowski szolgálaton kívül lévő Hadnagy; — Katonák: a' Moskaui Testőrző Regimentből, Tschepin-Rostowsky és Bestuscheff másod rangú Kapitányok, az utolsó a' Würtembergi Sándor Hertzeg' Adjutánsa; Az első Granadíros Regimentnél: Suthoff, másod rangú Kapitány; Panooff Hadnagy; Hertzeg Obolensky a' Generál-Lieutenant Bisztram' Adjutánsa a' Testőrző Gyalogoknál; Oberst Hertzeg Trubetzkoi;

Karnilowits, másod rangú Kapitány, a' Testőrzők' Generál-Stábjánál; Bestoscheff, az Admirális Moller Adjutánsa; Hertzeg Odowesky, Cornet (Zászló-tartó) a' Lovas Testőrzőknél; Tscheprikow, Hadnagy a' Finnlandiai Regimentnél; Végre Pustschin és Kuchelbecker. — Ezek mind elfogattattak, kivéven az utolsót, a' ki gyaníthatóképpen el-esett.

Ezeken kívül még más néhány oly személyeket is elfogtak, a' kik eránt nagy gyanú van, hogy ők is részesei lettek volna az öszszezcsükvésnek. Ezeknek neveik és Charaktereik: Jakubowits, másod rangú Hadnagy a' Nischni Nowgoródi Dragonyosoknál; Bulakoff Oberst és Kommandáns a' hatodik Vadász Regimentnél, a' ki magát önként bejelentette; Wiknewsky, Kuchelbecker, és Bodiskó, Hadnagyok a' Tengeri Regimentnél, Pustschin, Kapitány a' Lovas Pionierelnél; Malutin, Fock, Koscheffnikow, Miller, és Hertzeg Wadholsky, Al-Hadnagyok az Ismailowski Testőrző Regimentnél.

Szaporították még ezen laistromot néhány ifju tisztet, kik a' magok ifjúsági gondolatlansága által magokat ezen öszsze tsatolódásba belé vonattni engedtek ugyan, de a' melynek bűnös czélzásairól s szánakodásra méltó következeceiről ők még tsak képzetet se' tsináltak vala magoknak. Midőn ők ezek eránt felvilágosítottak, elirtózás lepte-meg őket. Néhányaknak közzülök, az ő ifjúságokat s megbánásokat a' Császár tekintetbe réven, s azért is, hogy ezek a' magok hibájokat önként megvallották, megkegyelmezett nekik.

Török Birodalom.

A' legújabb tudósítások December 25-dik napján indultak Konstanczinápoly.

ből, mellyeket annak idejében mi is kiadtunk Bétsben. Az olta semmi nevezetes történetekről szóló tudósítások nem érkeztek oda a' tsatázó mezőkről.

Hogy a' Görög Admirális Miauli két rendbéli próbatételeinek a' Patrászi tengereken semmi következése nem lehetett, arról most újabb emlékezetet teszen a' Konstantzinápolyi tudósító, 's hogy a' dolognak annál nagyobb hitelességet adjon, felhossa a' Dec. 2-dikán költ Hidrai Ujságból a' Miauli tulajdon tudósítását, melly illy szavakból áll: — „

„Kivonás Miauli Admirális Úrnak Novem-ber' 27-dikén a' Clarentzai partok mellett lévő tengerről tett tudósításából —

„Az olta, hogy ezen a' tengereken megjelentünk, már kétszer tsaptunk össze az ellenséggel. Tegnap előtt, 25-dikben, a' Papa' fokánál találkoztunk valami 40 ellenséges hajókkal, 's megfulamtattuk őket. Tegnap ugyan ezen hajókkal találkoztunk a' Serophes fokánál. Most tovább megállottak előttünk: de végre tsak ugyan most is megfutamodtak. Ezen munka alatt a' Vokos Theophanes Antal Gyűjtője történetből meggyulladott, 's magában megemészlődött. Ha a' Spetzia i hajók' Osztálya a' maga Gyűjtőjival mindjárt elejintén itt megjelenhetett volna, úgy az ellenség most nagyon megveretett volna, mint hogy az ellenség hajósergének az a' része, melly akkor Patrásnál vasmatskákon állott, a' többeknek tellyességgel nem jöhetett volna segítségére.

A' Hydrai Ujság szerint Hazafi Panfeli Maurideros, a' Kapitány Raphael Antal hajóján, ezen verelkedésben megöletett. Megígérte ezen ujság, hogy a' megsebesedett Hazafiak' neveiknek laistromát egyik következő levclében kifogja adni.

Némellyek úgy vélekednek, hogy a' Spetziai hajós Osztálynak ellésését az okoz-

ta, hogy ezen szigeten veres czivalkodások fordultak volna elé, mellyekben egy Kapitány megölettetett, és hogy ugyan ezen czivalkodások miatt Oberst Fabvier oda hagyta a' maga reguláris seregével ezen szigetet és vissza tért Athénébe, mint hogy az ő sergében minden fele nemzet béli zsöldos katonák találatván, ezekkel bajos az illy zürzavaros helyen fenytéket tartatni.

A' Hydrai Ujság, melly eddig Törvények Barátjának 's Országlószék' Ujságának nevezte magát, már most letette ezen Titulosokat 's tsak így nevezi magát: Hydra szigete' Ujsága. Ezt ő azért tselekedte, hogy Naupliában egy új Ujság állott-fel, mint tulajdon képpen való Országlószéki Ujság, illy czim alatt: Közönséges Görög Ujság. A' Kiadója Farmakidi Theoklit.

Ő tsupa Velin papiroson nyomtatja ujságait, Angliai, és Párisi betűlkel. Ennek tehát jó Ujságnak kell lenni.

A' Sándor Orosz Császár' Taganrogban történt halálának első híre Decem-ber 22-dikén érkezett-meg Konstantzinápolypolyba. Néhány Odessai hajók hozták-meg oda.

Azon Huszni-Bei és Reshid Efendi nevű Biztosokon kívül, kikről utóbb irtuk, hogy a' Porta őket Moréába küldötte, sok fő méltóságú Görög Papokat is küldött ugyan oda, hogy mint Fő Lelki Pásztorok a' magok tulajdonosoktól ellévedett Juhokat, az ahhoz való viszatérésre intsek és nogassák.

Ugyan a' Fényes Porta a' maga Basáidhoz és tartományainak Kormányozójához is mindenüvé kemény parantsolatokat küldött, hogy az alattok lakó Rajákhoz (nem Török hitű Török-alattvalókhöz) szelid és jámbor emberiséggel viseltessenek, azoknak jusait és szabadságait tarítsák

tiszteletben és oltalmazták, 's erántok semmi erőszakkal ne viseltessenek, mert különben keményen meg fognak fenyegetni.

A m é r i k a.

Az Ulu nevű nevezetes Spanyol várat illető Egyezésnek, mely szerént az, a Mexikói Respublikának által adatott, 9 első cikkelyeit kiadtuk mult penteki Újságunkban: most itt következnek annak még hátra lévő Cikkelyei: —

10-dik Czik. Mind két rész' foglyai bocsáttassanak szabadon. 11-dik Czik. Ha némely Spanyol hajók, valamely Mexikói kikötőhely előtt fenéken akadnának, az azokon találató emberek, szabadoknak lenni nyilatkoztattatnak és valamelyik Kubai kikötőhelybe vissza szállittatnak. 12-dik Czik. Ha mostantól fogva 90 napok alatt, a Spanyol hajós sereg Uluához a végre közelgetne, hogy oda az eddig volt őrző sereg helyeit új sereget hozzon és szállítson-ki, annak tudtára kell adni, hogy Ulu vára nints már a Spanyolok' birtokában, melyre nézve szabadon oda elevezhetnek, hova tetszik; sőt ha valami bajok vagy szükségek találna magát elé adni, ebben is segedelmekre lesznek a Mexikóiak. — Helybehagyatik, de a 90 napok helyett csak 70 engedtetik. 13-dik Czik. A' támodható egyenetlenségeket az Őrző seregre nézve kell kedvezőleg magyarázni. — E' nem hagyatik helybe, hanem így kell a' dolgot eligazítani: hogy mind két részről Ítéző Bírák neveztesse-nek-ki, 's ezek által határozassék-meg az igazság. 14-dik Czik. Mind két részek küldjenek költsönös kezességet a' másikhoz, a' végre, hogy az Egyezést mindenik rész pontosan be fogja tölteni.

Ezen várnak elfoglaltatásáról különös Proklamáció által tudósította a' Mexikói

egyesült Státusok' Elölülője Viktoria Quadaloupe a' nemzetet, a' féleket mondván benne: hogy kimondhatatlan örömmel jelentheti Hazafitársainak, hogy S. Juan-de-Ulua' várára Mexikói zászlók' vagnak kifüggesztetve; hogy a' Mexikói partokról a' Kastiliai zászlók' 304 esztendei Uralkodás után végképpen eltűntek; 's hogy az a' ditsősségnek és szerentsének napja, mellyen a' megátalkodott Iberiának magát, az ő régi határai közé vissza kelle vonni, már feljött légyen.

Vera-Cruz városát, a' mely az ezen váron lévő ágyuknak telyesen ki van tétetve, 's a' melyre nézve ez, a' várbéli ágyuk által, ezen négy esztendeig tartott ostromnak ideje alatt csak nem egy köhalommá tétetett, véghetetlenül magasaltja a' nevezett előlülő az ő ezen esztendők alatt bizonyított nemzeti buzgóságáért; és hogy ezen városnak lakosai az ő négy esztendők alatt és szüntelen való szenvedéseikért, 's hazájokhoz ki mutatott állandó hűségéért, minden féle jutalmakat várhatnak a' Mexikói Respublikától.

Szép köszönetet intézett azon Generalishoz 's azon hazafi katonákhoz is, kik ezt a' csak nem megvehetlennék tartatott várat 4 esztendei szorongatás által csakugyan arra tudták kényszeríteni, hogy magát feladja.

Ulua várának megvétele által nyertek a' Mexikóiak: 5 ágyus-tsajhát, 2 Feklutot, egy posta-hajót, 's két más kisebb hajókat, mind használható állapotban; továbbá sok ágyut, sok hadi készületet; 's a' téplomok' drágaságai, ezüstjei, egy szóval minden kintsei, kezeikbe kerülték, mellyeket hozzá vetve 10 millió Frankra betsülnek.

Az Észak-Ámerikai Országlószék egy minden féle ahoz értő személylekből álló Biztosságot nevezett-ki annak megvizsgálá-

sára, hogy lehetséges az Egyesült Státusokból olly országos útat vinni, a' mellyel az ugy nevezett Észak-Ámerikai Egyesült tartományok' fő városának az Ámerikai legnagyobb Státus', Mexikó', fő városával Mexikóval való egyenes közösülése felállíthatassák. Első tudósítását ezen kérdés eránt már beküldötte a' Biztosság, 's azt mondja: hogy lehet illy útat készíteni.— Azt mondják, hogy ezen út a' világon legelső fog a' maga nemében lenni.

Ezen Respublika' Elölülője Quincy Ádám, Dec. 5-dikén környülállásos előadásal nyitotta ki a' Congresszus' üléseit, a' melly előadás' Szenátus és Képviselők' Elegey ülésében közönségesen felolvastott. Illő hogy mi is ide tegyünk belőlle némelly nevezetesebb kivonásokat.

A' külső Státusok között leginkább Frantzia Országot illette: A' Frantzia Orzággal 1822-tőben tsak két esztendőkre kötött kereskedési és hajózási egygyezés, úgy mond, még tart, hanem ebben egy nagyon fontos tárgy nintsen meghatározatva, tudniillik azon Ámerikai lakosok' kárának visszatérítettése, kik a' magok vesztéseikért, mellyeket bizonyos kedvetlen környülállások között szenvedni kéntelennitettek, még nintsenek kielégittetve. Hasonló kívánságaink vagynak nekünk Belgiumokhoz, Nápolyhoz, és Dániához is. Svétziához és Norvégiához való kívánságaink Ítéző Birák által igazittattak el.

„Kolumbiával már megkötöttük a' kereskedési és hajózási Egyezést. Ilyen Egyezésekre kell nekünk lépni minden Ámerikai Státusokkal; olly Egyezésre tudniillik, melynek a' mindenben egyenlő Költsönőség legyen az alapja, úgy hogy az egyéb Ámerikai Státusok minden tekintetben úgy bánjanak az Észak-Ámerikai Státusokból való alattvalókkal, 's ezeknek hajójikkal 's a' többi, mint az Észak-Ámerikaiak bannak véllék. Tellyes egyformasággal visel-

tessenek egymás eránt. Mindenik olly kedvezéssel bánjon a' másikkal, mint a' másik a' maga legjobb barátjával bánik.

Megemlítette továbbá az Elölülő, hogy Észak-Ámerika is meghívattatott légyen, hogy a' Panamai Közönséges Congresszusra küldene Követeket, és ezen meghívattatást az Országlószék el is fogadta. — Az után által ment az Elölülő a' Respublika' belső állapotjának leírására. (Erre vissza fogunk térni jövő pénteken).

Lombard-Velenczei Királyság.

Mailámban e' h. 15-dikén ment véghez a' Vice-Királyné ő Fő Hertzegasszony-sága' új Szülöttjének megkereszteltetése, mellyet Cardinális-Ersek Gróf Gaisruck ő Eminentziája vitt véghez. Graf Avile Quirini-Stampaglia Cs. K. Kamarás és Titkostonátsos úr, 's a' Fő Hertzegné' Fő Udvari mestere, tette meg a' Toskánai Nagy Hertzeg' nevében, a' Kereszt-atyai kötelezéseket. A' Csetsemő Fő Hertzeg' nevei Sigmund, Leopold, Renát, Mária, Ambrus, Bálint (Valentin). A' Keresztelőt Te Deum rekesztette-be. Ezen napon a' Vice-Király ő Fő H. ge' asztalához hívatattak ebédre az Udvari és Státusbéli legfőbb Tisztviselők és sok más fő személyek. A' két theátrumok Scala és Cannobia estve megvilágosittattak, 's Vice-Király ő Fő H. ge' maga is jelen volt a' Scalában, hol a' felgyült sokaságtól nagy elragadtással fogadtatott.

A' beteg-ágyas Fő Hertzegné és Sigmund Fő Hertzeg, a' környülállásokhoz képpést kívánt egésségben vagynak.

Újabb Tudósítások.

Sándor, Orosz Korona-Örökös Nagy Hertzeg a' Paulowsky Testörző Rege-ment' Obersterévé neveztetett.

B e c s.

Estei Ferdinánd K. Fő Hertzeg e' h. 16-dikán szerentsésen megérkezett Pósenbe, 's úgy akart, hogy következő napon útját, Thorn, Graudenz és Königsberg városokon által, Petersburg felé tovább folytassa.

Wilhelm Pruszsus K. Príncez e' h. 10-kén Verschauba érkezővén, azonnal Konstantin Nagy Hertzeghez ment; az estvét a' Helytartó Hertzegnél töltötte, 's 11-dikben estve elsielt Petersburg-felé.

Moldvábol és Oláh országból azt írják, hogy ott legjobb Orvosi szerekkel szolgált a' mostani nagy hideg a' pestis' veszedelmei ellen, melynek tovább terjedése már megszűnővén, reménség van, hogy talám, kiváltképpen, ha a' hideg tartós talál lenni, egészen is meg fog szűnni.

A' pénzfolyamat Jauuárius' 21-dikén, közép áll:

A' Státus' 5 p. Centes Obligátiói	92 2/3
Az 1820-béli sorsosok,	144 1/3
Az 1821-béli hasonlók,	121 9/10
Béts városa 2 1/2 p. Centes Bankó Obligátiói, 49 5/8 forinton keltek, mind C. ben	
A' Bankó Aktziák keltek	1164 1/3 forin.
Con. pénzben.	

Magyar Ország.

Pósony. — Minekutánna az Országos Gyűlésre öszsesereglett Táblák, az ő Császári Szentséges Felsőségéhez adandó Felírásra nézve, a' magok Jan. 17-dikén és 18-kán tartott 41-dik és 42-dik Üléseikben meggyeztek, az, annakutánna írásba té-

tették, az utóbbi Ülésben felolvastatott, helybehagyatott, 's hogy Magyar nyelvre által fordíttassék, megparantsoltatott.

Az e' hónap' 20-dikán, dél utáni 4 órájára rendeltetett 45-dik Egyvelges Ülésben ezen Felírás mind két Táblák jelenlétében még egyszer felolvastatván, aláíratik, 's ekkor így a' Cs. K. Felsőház elküldetik.

E r d é l j.

Császár és Király Ő Felsőge az Erdélyben Balázsfalván lévő Görög-Catholicus Fő Tisztelendő Kánonokok' Káptalanja-béli, alább megnevezendő F. T. tagoknak kimutatott Religiósitassokat, tudományait, 's egyéb dicséretre méltó tulajdonságait kegyelmes tekintetbe vévén, az idősb F. T. Káján Dömötör Kánonok-Praepost és F. T. Nobili János Uraknak meghalálozások által okoztatott Gradualis elmozdítatást kegyelmesen megerősíteni méltóztatott, melyhez képest következő előlépések történtek a' F. T. Urak közt, úgy mint: Filipán Balázs Úr Praepostá; ifjabb Káján Dömötör Úr Lectorrá, Pap Thodor Úr Kántorrá; Sztojka Gábor Úr Kustóssá; Lemény János Úr Skolástikussá; Kirajnik Simon Úr Cartophiloxá vagy Cancellárussá lettek, 's továbbá a' F. T. Görög Catholikus Püspök Babb János Úr által, az őtet ezen tekintetben illető jus szerint az Utolsó Kánonoki megüresedett helyre léneveztetett Rátz Balázs Úr is, ezen Fő Papi hivatalban a' Cs. K. Felsőge által kegyelmesen megerősítetett.

M. Várárhelyről, Dr. Szotyori Jó'sef, a' mostani himlőzészéről.

Panasz hallatik Londonból, Baltimorból, Berlinből, 's más nagy és népes vá-

rosokból, a hójagos himlőre, 's a nem védelmező vaccinára. Meg érdemi a' dolog, hogy a' vaccináló orvosok, igaz tapasztalásaikat, iteleiteket közönségesen ki mondják. Ilyen okon én is, a' hójagos himlőt, 's a' vaccinat e' részben illető kevés tapasztalásaimat vélekedésemmel közre botsátom. —

Városunkon meg jelent a' hójagos himlő 1824-nek utolsó fertályjában; 's minthogy vaccináltakban ütötte ki magát, kételkedések, magyarázatok állottanak elő. Saját tapasztalásim így vagynak:

1-ször Volt kezem alatt az Ispotályban, 1825. Septemberben Kis Sámuel nevű 15 esztendő s Ifiu — Magyaroi Ref. Mesternek fia, kibe a' Tehén himlő három versen oltatott, és egyszer sem foganszott, most véletlen réa ragadott a' hójagos himlő, 's mint rothasztó hidegben, és onos himlőben meg halt. (Variolae confluentes, Febris putrida) Mikor Ispotályba jött, mint egy tőke olyan vala.

2-ször Voltak kezem alatt, kikbe láttam a' Vaccina helyét; a' Betegek is emlékeztek a' bé oltásra, annak lefolyására. Említem a' városrol Horváth Ferentz Tógás Déákat, néhai Tudós Dr. Horváth Mátyás Úrnak fiját. Valaholott a' kiütésre, és a' Febrisre vigyáztanak, mindenütt szeliden, noha onoson folyt-el a' himlő; (Variolae conflentes mitigatae) a' Gödör nem oly mély, a' színe sem oly barna piros, mint a' régi szelídebb himlőkbe.

3-ször A' nem Vaccináltakból sokan haltanak meg.

4-ször Kiket magam, 1801-ben (mert ugyan is azon esztendőben October 14-kén leg előlször ez országban, 's szerentségen én vaccináltam) és 1802-ben 's azután is oltottam, még nem tudok egyet is hogy meg himlőzött volna; hanem

5-ször 1802-ben Karátson Havában Vaccináltam Tek. Tudós Tompa Ádám U-

rat, mint egy 15 esztendő s korában; úgy de az előtt tizen negyedfél esztendővel, hójagos himlőbe lévő Testvérei mellé fektetve, azt azoktól meg kapta, csak hogy kevés volt; helyek mais látszik; (variolae discretae) a' vaccina is tökéletesen meg tartotta folyamatját; tehát két különböző eredetű himlők; az erősebb elsőbb nem ölte el a' gyengébb utolsót, jöven mintegy 14-edfél esztendő közbe.

6 szor Régi saját oltásaimból néhányat most nagyobb bátorság okáért újra oltattam, tökéletes jó materiával, 's fattyu himlő lett belőlök.

Ezekután azt mondom; légyünk igazságosok a' Vaccinához; nekivánjuk tőlle, a' mit a' hójagos himlő maga, és annak Oltása is tökéletesen, és minden környűl-állásban meg nem adhat, meg nem adott; vagynak másodszeri hójagos himlőzések, és az 5 dik pont nagy elégtelenségről bizonyít; ne kívánjuk, hogy még Skarlát; veres himlő, víz, vagy Juh-himlő ellen is oltalmazzon, védelmezzen. Kívánjuk a' mennyire alkalmas ő, egy idegen Clima állatjának, állati pátologicum productuma, mely az emberi hójagos himlővel nem áll sem ugyan azonságban, sem ellenkezőségben, hanem csak hasonlóságban, (homojopathice) külső formájára nézve is Febrissére nézveis; tökéletes hasonlóság pedig soholt sem találhatik. Nem tsalthatatlan, hanem feltételek alatt védelmező himlő a' Vaccina. Más felől keressük fel magunkban is az okokat; ilyenek:

1)ször A' Személyesség. Familiák és Személyek vagynak, kik a' hójagos-himlőt mintegy ereikbe hordozzák, a' kovaszt hozzák a' világra; így láttam egy nevezetes Grófi Házba 1817-ben Februáriusban 7 1/2 hónapos és így idő előtt lett Leánykát, már suppuratioba lévő himlővel születni; az Anyja régen vaccináltatott volt; a' vidékbe nem volt hójagos himlő; ugyan azon Házban láttam 1819-ben Sept. ben hat

hetős leánykát önként meg himlőzni, in stadio suppuracionis meg halni; a' hójagos himlőnek még híre sem hallatott. Ugyan azon személyre egyik időben nem, a' másban el ragad a' himlő; példák vannak. Továbbá a' Csetsemőknek bőre későre mégyen tökéletességre; sokáig felette rongyos, hámló; és új formálódásban vagon; nints megállapodva; a' béoltott vaccina sem lehet abban tökéletes. Ehez járul hogy minden része az embernek, noha észre vehetetlenül 15-dik esztendő korára meg ujult; az tehát a' mi ezen nagyon szelid, se állati betegség forráson állment, nints többé, meg maradt egyedül a' személy. Ezért hirdettem már régen, hogy szükség a' serdülés ideje táját újra oltatni. S javallom mostan is, kivált ha csetsemőkorbarr, nem eleven materiával voltak oltva.

2)szor A' Materia. Ugy tartom a' hetedik nap előtt, 's még sokszor ekkor is — a' matéria éretten virics; kilentz nap után többnyire más állati forrásba induló pessedni kezdett. Az emberi test egy meleg ágy, melyben a' szelid betegség magva, ültetődik, foganszik, nő, virágozik, fonyad, 's ki szárad. A' másod avagy fattyu himlőből ki vett lej éppen elégtelen; — a' Kilis (furunculus) matéria ártalmas. Kívánnám, hogy minden ötödik esztendőben, tehénből vett materiával, 's ha lehetne hazájából hozattal vaccinálassék. Tagadhatatlan a' Climának emberekre, állatokra, plántákra való bé folyása; valamint az, hogy a' Contagiumok idővel szelidülnek. Az igaz vaccina is fattyu himlőt csinál, mely 7 napra el szárad, ha olly

személybe oltatik, a' ki már volt himlős; sobzést pedig, ha el suroltatik.

3)szor Az Oltóknak hibájok. Nem látogatják elég szorgalmasan oltásaikat; leg alább négy versen kell látni, 5. 7. 9. 12, napokon, hogy bátorságosan ítéhesenek rolla. Jól meg kell tudni, mik légyenek essentialis Charakterei a' tökéletes Vaccinának, mikbe különbözzön a' fattyu vaccinától, a' víz himlőtől, 's más hasonlótól? A' ki csak bé oltja, 's többé nem látogatja; olyanra nem kell bízni. A' Protocollum ily esetben elmulhatatlan szükséges. Hogy e' nagy dolgot kitsinynek vegyék az emberek, okozza az oltás könnyösége.

Az Esztendőknak mostoha, és betegségét forraló járását, különösen a' kiütéses bőr betegségekre nézve, melynél fogva némely ki ütéses betegségek (exanthemata febrilia) sokáig el alusznak, mintha nem is lettek volna; azomban hirtelen meg jelennek, most szeliden, majd dühösködve, 's pusztítanak; ezt mondom ide nem érve; aki jelelt három okokban keresem az akadályt, hogy a' vaccina rád, és panasz alá jutott. — Az igazán vaccinátkban, midőn a' hójagos himlő ki kezd ütni, azt, és a' Febrist ügyelni, 's orvosolni találtam szükségesnek; mely ha vissza üt, 's ki nem formálódik a' Febris rothasztóvá lészen; — a' veszedelem bizonyos, 's ezeknek a' vaccina nem oka. Valakit 10 versen vaccinálni, kisebb szenvedés, mint egy napi hójagos himlőzés; mint kitsiny, és könnyű baj, a' nagy, és súlyos betegséghez; az az: a' rozshoz mézve nagy jótétemény. —

Hibák: — A' 6-dik Kurírban, 44-dik lapon 2-dik hasábon lefelé a' 6-dik sor végén, öröömre, nem öröömök re — a' 45-dik lapon az 1-ső hasábon, lefelé a' 17-dik sorban, szeretett, nem szerett kellene lenni.

Felelő: Pánczél Dániel. Nyomatató: Haykul Antal. (Obere Bäcker-Strasse Nro. 752).